GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 179. *Venerĭ 28 Septemvre (10 Octomvre)* **1884.**

Nou Abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei.“

Cu I Octomvre st. v. 1884 se începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe onorații amicĭ și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Abonamentulŭ: **Pentru Austro-Ungaria** cu posta: pe trei lunĭ 3 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl. **Pentru România și streinătate:** pe trei lunĭ 9 francĭ, pe șése lunĭ 18 francĭ, pe unŭ anŭ 36 francĭ.

Rugămŭ pe d-nii abonațĭ, ca sĕ binevoiască a-șĭ reînoi de cu vreme prenumerările, pentru ca trimiterea ḑiarului sĕ nu se întrerupă.

REDACȚIUNEA „GAZETEI TRANSILVANIEI.“

Brașovŭ în 27 Septemvre (9 Oct.)

Vestitulŭ baronŭ Banffy Dezső, care îșĭ documentéză talentulŭ de administrare prin aceea, că prigonesce limba română în două comitate, locuite partea cea mai mare de Românĭ, oprindŭ pe funcționarĭ de a cetí și a resolvá cererĭ românescĭ, și care pentru asemenĭ deosebite servicii ce le aduce „patriei maghiare“ este prémăritŭ de céta guvernamentalilorŭ ca unŭ „modelŭ de prefectŭ“ și „bărbatŭ energicŭ,“ acestŭ protegiatŭ alŭ lui Tisza Koloman a pățit'o câtŭ de bună.

Lumină s'a făcutŭ deodată asupra administrației multŭ lăudate din comitatulŭ Solnocŭ-Dobêca și Bistriță-Năsĕudŭ, și cu multă ironiă constată opoziționalulŭ „Ellenzék,“ că „prefectului de modelŭ și administrației lui de modelŭ i-s'a dusŭ vestea și afară din Ardélŭ în Țéra unguréscă.“

Inainte cu două ḑile amŭ fostŭ adusŭ după „Pester Lloyd“ scirea, că cu ocasiunea verificărei mandatelorŭ de deputațĭ în dieta ungară s'a găsitŭ în loculŭ mandatului unui deputatŭ o chitanță subscrisă de mai mulțĭ ințĭ, prin care se adeveresce că banchetele, ce le-a datŭ acestŭ deputatŭ alegĕtorilorŭ sĕi, au costatŭ 2,400 florinĭ v. a.

Se înțelege că organulŭ guvernului s'a ferîtŭ de a publicá numele acelui deputatŭ, căcĭ elŭ face parte dintre mamelucii lui Tisza. Dér numele lui n'a pututŭ rĕmânea multă vreme secretŭ. Ḑiarele opoziționale l'au datŭ pe față.

Deputatulŭ cu pricina se numesce Roth Pal și este favoritulŭ prefectului de modelŭ Banffy. Elŭ a fostŭ alesŭ în orașulŭ Deșiu contra oposiționalului Teleki. Roth Pal cu socotéla lui a compromisŭ, ḑice „Ellenzék“, comitatulŭ Dobêcei, a compromisŭ și sĕrmanulŭ Ardélŭ, care și așa este destulŭ de desconsideratŭ.

Ce sĕ ḑicemŭ noi, décă și unŭ „Ellenzék“ vorbesce de desconsiderarea sĕrmanului Ardélŭ? Intr'adevĕrŭ nu este în tótă monarchia austro-ungară o țéră, ale cărei interese de viață sĕ fie așa de multŭ ignorate și desprețuite de cătră stăpânire.

Ardélulŭ póte fi desconsideratŭ și batjocurîtŭ, interesele lui de viață potŭ fi călcate în picióre, dér, sĕ ne erte „Ellenzék,“ elŭ nu va fi nicĭodată compromisŭ prin faptele unorŭ ómenĭ ca Banffy și favoritulŭ lui Roth Pál.

Nicĭ atuncĭ nu ar puté fi compromisŭ Ardélulŭ, când într'énsulŭ arŭ trăĭ numai Maghiarĭ. Cu atâtŭ mai puținŭ póte fi vorbă de-o compromitere a lui décă vomŭ avé în vedere că „prefectulŭ de modelŭ“ și cu prietinii lui suntŭ membrii numai a unei fracțiunĭ dintre Maghiarii ardelenĭ, carĭ facŭ abia a patra parte a poporațiunei țĕrii.

Sĕrmană Transilvaniă, după ce este atâtŭ de multŭ maltratată sĕ-i mai fie terfelită și buna reputațiă?

Nu, compromișĭ și terfelițĭ potŭ fi numai aceia, carĭ au încălecatŭ pe gâtulŭ ei, și-o hârțuiescŭ, o chinuescŭ și o storcŭ ca nisce pașale din vremile lui Abdul-Aziz; compromisă și terfelită este pretinsa „administrațiă de modelŭ“ a lui Banffy, care se folosesce de asemenĭ mijlóce de corupțiune, ca sĕ scótă la alegerĭ pe favoriții sĕi; compromisŭ și terfelitŭ este regimulŭ, care sufere o asemenea administrațiă și care încredințéză conducerei unui Banffy doue comitate din cele mai marĭ ale Ardélului.

Românii, carĭ representă grosulŭ poporațiunei ardelene, au consciința curată. Ei suferŭ cumplitŭ sub lovirile biciului administrației de aḑĭ, dér asupra lorŭ nu cade nicĭ o rĕspundere pentru miserabila stare actuală a lucrurilorŭ. Décă Ardélulŭ este aḑĭ desconsideratŭ, sunt de vină la acésta nu Românii, ci acele fracțiunĭ ardelene carĭ au datŭ țéra necondiționatŭ pe mâna guvernului ungurescŭ, care nicĭ interesele nu i le cunósce și nicĭ măcarŭ dorințele ei cele mai juste nu vrea sĕ i le împlinéscă!

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Pesta, 9 Octomvre. — După o încunosciințare telegrafică făcută de guvernulŭ austriacŭ ministrului ungurescŭ de comerciu, închiderea de curêndŭ a granițelorŭ pentru transportulŭ vitelorŭ din Ungaria s'a ridicatŭ.

Hanoi, 8 Octomvre. — Unŭ corpŭ francesŭ compusŭ din 600 de ómenĭ infanteriă și artileriă, după o luptă de șése óre, a bătutŭ totalŭ trupele chinese la rîulŭ Loch-Nan. Francesii au avutŭ 4 morțĭ și 20 de rănițĭ.

CRONICA ḐILEI.

Discursulŭ tronului rostitŭ în dieta ungară a fostŭ comentatŭ și de foile din streinătate. Fórte caracteristică este opiniunea ce și-o dă »Journal des Debats« din Paris asupra lui. Numita fóiă scrie:

»Pasagiulŭ privitorŭ la relațiunile esterióre a voitŭ negreșitŭ sĕ întémpine o fórte generală și vină preocupare a Maghiarilorŭ prin aceea, că n'a pomenitŭ cu nicĭ unŭ cuvêntŭ de Rusia și a fostŭ fórte viu aplaudatŭ. Cei din Budapesta suntŭ pentru alianța cu Germania, dér numai sub o condițiune, ca sĕ rĕmână ce a fostŭ la începutŭ: o ligă a tuturorŭ elementelorŭ ostile panslavismului. Ungaria a fostŭ zădărnicitŭ năsuințele partidei militare și aristocratice din Viena, care voiă sĕ priméscă alianța ce-o oferea Rusia în contra egemoniei Germaniei. Comitele Andrassy, pe când erá încă șefŭ alŭ cabinetului ungarŭ, a conceputŭ ideea unei alianțe ofensive și defensive cu Germania și a esecutat'o ca ministru de esterne, și ca garantŭ pentru stăruințele sale antirusescĭ în peninsula balcanică a intratŭ, spre mulțămirea Ungariei, după retragerea lui Andrassy d-lŭ de Kallay în ministerulŭ comunŭ. Acum însĕ întrevederea dela Ișl și Skiernevice este o probă de ajunsŭ pentru aceea, că acéstă alianță a Austro-Ungariei cu Germania nu mai e îndreptată în contra Rusiei și acésta este de ajunsŭ spre a deșteptá temerĭ între Ungurĭ.

Actualulŭ ministru-președinte — continuă »Debats« — este unulŭ din cei mai distinșĭ ómenĭ de statŭ. Dér, între însușirile sale, figuréză înainte de tóte dibăcia, arta, de a ascunde lucrurĭ penibile sub cuvinte seducĕtóre. Astfelŭ Maghiarii potŭ primí cu aplause discursulŭ tronului, și din alianța triplă facŭ cei din Pesta numai o simplă amăgire, care nu ar distinge nicĭ decum alianța duplă în contra Rusiei. Nu erá bine ca sĕ se facă Germaniei câteva concesiunĭ, décă erá periculŭ că acésta din urmă putere înclină tare spre Rusia? Acestŭ raționamentŭ probéză, că anumite alianțe — cum obicĭnuesce a ḑice Bismark — nu se dau gratisŭ.«

*

Unŭ interesantŭ articolŭ a publicatŭ în »Nuova Antologia« ḑeputatulŭ italianŭ Bonghi despre întâlnirea celorŭ trei împĕrațĭ. Autorulŭ vorbesce despre politica de alianțe a lui Bismarck dela 1866 încóce, despre alianța Italiei cu cele două imperii centrale, despre atitudinea binevoitóre a cancelarului germanŭ față cu politica colonială a Franciei, despre isolarea Rusiei, care a fostŭ silită acumŭ a se alătură la Germania și Austria, și în fine, accentuândŭ că întâlnirea împĕrațilorŭ a avutŭ unŭ scopŭ eminamente pacinicŭ, scrie:

»Situațiunea Europei este aḑĭ astfelŭ, că noi trebue mai multŭ ca orĭ când sĕ renunțămŭ la mărirĭ de teritoriu atâtŭ la granițele ostice câtŭ și la cele vestice. Suntemŭ silițĭ, celŭ puținŭ pentru mulțĭ anĭ, sĕ ne mulțămimŭ cu câtŭ suntemŭ acumŭ de marĭ. Monarchia Italiei este aḑĭ unŭ elementŭ de conservare și de echilibru, precum au fostŭ principatele Italiei în 1814, în același modŭ precum acestŭ elmentŭ îlŭ formézä aḑĭ în centrulŭ Europei imperiulŭ germanŭ, pe când in 1814 a fostŭ confederațiunea germană. Situațiunea generală ne dictéză decĭ și o politică esternă fórte ușorŭ de urmăritŭ: sĕ menținemŭ cu toțĭ relațiunĭ bune. Nu suntemŭ obligațĭ sĕ ne legămŭ cu altulŭ nicĭ sĕ ne alăturămŭ la cineva.«

Bonghi arată destulŭ de limpede, că Italia nu mai face parte din alianța centrală.

*

Ḑiarele moderate republicane ḑicŭ, că intențiunea lui Lokroy de a interpelá guvernulŭ francesŭ asupra relațiunilorŭ cu Germania nu este oportună. »Liberté« ḑice: Nu voimŭ sĕ predicămŭ nicĭ ertare, nicĭ uitare, ceremŭ însĕ, ca ómenii noștri sĕ nu provóce complicațiunĭ și póte și conflicte prin nisce salturĭ de bravură ale șovinismului neprevĕḑĕtorŭ.

*

Pórta n'a rĕspunsŭ încă la nota ce i-a adresat'o guvernulŭ austriacŭ în privința căilorŭ ferate orientale. Guvernulŭ turcescŭ caută o cale, pe care sĕ scape de îndatoririle ce i le impune convențiunea din Viena. Turcii se temŭ grozavŭ de o năvălire austriacă în Salonicŭ, și acéstă temere a mărit'o și mai multŭ procederea ambasadorului austriacŭ din Constantinopole Calice. In totŭ casulŭ, guvernulŭ austriacŭ e decisŭ sĕ încépă lucrările pentru legarea Salonicului cu Serbia și a acesteia cu Constantinopole prin Bulgaria. Greutatea e că guvernulŭ bulgarŭ nu e pregătitŭ sĕ esecute partea ce i se cuvine prin contractŭ, și acéstă împrejurare Pórta o va folosí, ca sĕ amâne lucrulŭ.

*

In Asia ostică Francesii după lupte de patru ḑile au strîmtoratŭ pe Chinesii din tóte părțile și au ocupatŭ Ke-Lung, alungândŭ armata »cerescă« din tóte fortificațiunile. De asemenea bombardarea portului Tam-Sui a fostŭ plină de succesŭ. Tóte bateriele au fostŭ distruse. Resistență înverșunată au întâmpinatŭ Francesii pe insula Formosa, unde, după cum spunŭ corespondenții englesĭ, suntŭ întrunițĭ 15,000 de Chinesĭ; cu tóte acestea Chinesii au fostŭ străsnicŭ bătuțĭ. Colinele din St. Clément au fostŭ ocupate de armata francesă. O seriósă încăerare între trupele chinese și francese se aștéptă în ḑilele acestea în ținutulŭ rîului Loch-Nan, de unde Francesii suntŭ hotărîțĭ sĕ isgonéscă trupele chinese.

DIN DIETA BOEMIEI.

In ședința dela 6 Octomvre a „comisiunei dietale pentru comune« representantulŭ guvernului consiliarulŭ guv. Kmoch a făcutŭ, cu privire la propunerea lui Herbst pentru limitațiunea după naționalitățī a cercurilorŭ judecătorescī în Boemia, în numele guvernului următórea declarațiune:

»Guvernulŭ recunósce că, cu privire la formarea diferitelorŭ cercurī ale țĕrii după naționalitatea populațiunii, s'au făcutŭ și pănă acuma multe, dér totușī cu privire la separarea singuraticilorŭ comune și la atașarea acelora la alte cercurī sĕu cu privire la împărțirea cercurilorŭ esistente și formarea altorŭ cercurī nouĕ s'ar mai pute dori și alte modificărī. Recunósce și aceea, că prin astfelŭ de modificărī s'ar pute ușurá activitatea autoritățilorŭ inferióre administrative și judecătorescī recunoscute, că în anumite împrejurărī prin astfelŭ de modificărī se promovéză activitatea representanțelorŭ cercuale și este și de aceea părere, că astfelŭ de modificărī ar pute prinde bine unei limitațiunī corespunḑĕtóre a cercurilorŭ electorale pentru dietă.

»Guvernulŭ condusŭ de ce aceste vederī póte numai dechiará, că față cu propunerea Escelenției Sale domnului deputatŭ Dr. Herbst nu ia o atitudine respingĕtóre și că va considerá respectivulŭ conclusŭ dietalŭ cu cea mai mare bunăvoință. Cu tóte acestea guvernulŭ c. r. nu póte tăgădui, că se potŭ ivi împrejurărī sĕ dea de greutățī, care nu se vorŭ pute delătură, și că schimbarea actualelorŭ relațiunī dintr'unŭ cercŭ, chiar de populațiunea cercului respectivŭ nu se va dori, fie din motive economice, sĕu din alte motive. Cu privire la acésta guvernulŭ c. r. cautā sĕ lege declarațiunea sa de aceea suposițiune, că o astfelŭ de cerere pentru astfelŭ de modificărī se face de cătră respectiva populațiune și că relațiunī geografice și alte ponderóse relațiunī ale cercului, ba chiar considerațiuuī financiare grave nu stau în cale.

Dér încâtŭ în motivare se face alusiune la organisațiunea corĕspunḑĕtóre ale celorŭ două instanțe actuale trebue chiar acuma sĕ declare guvernulŭ c. r. că nu póte primī o astfelŭ de modificare a organisărei curților de apelŭ pentru că este de părere, că o astfelŭ de modificare ar fi fórte stricăciósă intereselorŭ administrațiunii și justiții unitare, ceea ce nu se póte perde din vedere.«

Deputatulŭ Herbst propuse a se pune la protocolŭ acéstă declarare ceea ce se și făcu. După aceea se ridică Dr. Palacky și ḑice că elŭ și soții sĕi de principii vĕdŭ situațiunea seriósă, vĕdŭ mișcarea națională ce domnesce în orașele germane și că ea nu provine dela deputațī. Accentuéză că amêndouĕ naționalitățile dorescŭ sĕ trăiască în pace și ḑice, că din punctulŭ de vedere slavicŭ nu póte dori continuarea luptei, care împedecă bunăstarea și cultura.

Rĕspunḑĕndŭ antevorbitorului Dr. Herbst declară că mișcarea națională dintre Nemțī nu este numai în orașe ci se estinde și asupra satelorŭ și că satele dorescŭ încă și mai multŭ separarea după naționalitate. Dealtmintrea guvernulŭ a recunoscutŭ deja principiulŭ separărei cu privire la cercurile scolare. In fine combate părerea că nu s'ar pute modificá organisarea curților de apelŭ. Elŭ se provócă la Galiția unde s'au înființatŭ două curțī de apelŭ separate și la vechia ordine ferdinandeă după care avea sĕ se formeze unŭ senatŭ germanŭ și cehicŭ.

Dep. Dr. Scholz ḑice, că înainte de tóte e de lipsă ca la fiecare casŭ datŭ sĕ fie întrebată poporațiunea respectivă. Dr. Herbst arată că propunerea lui a fostŭ făcută încă la 1871 de maioritatea cehă, când Nemții nu se aflau în dietă și încă în forma unei legī. P'atuncī încă Cehilorŭ le erá de egala îndreptățire, acum însĕ pretindŭ ca sĕ domnéscă. Dr. Scholz rĕspunde că la 1871 se trată de constituirea Boemiei după articulele fundamentale, prin urmare erá vorba d'unŭ punctŭ de vedere deosebitŭ de celŭ de aḑī. Br. Zessner face propunerea ca în tóte casurile, cand poporațiunea cehă sĕu germană va face cererea de separare, consiliulŭ guvernialŭ sĕ aștérnă acésta cerere, pe lângă espunerea părerei sale, guvernului. — Cu acésta ședința se închide.

SITUATIUNEA TURCIEI și a MACEDONIEI.

»Confédération orientale« se ocupă de situațiunea generală a imperiului otomanŭ și a Macedoniei.

Numitulŭ ḑiarŭ ḑice, că nicī odată financele Turciei n'au statŭ așa de rĕu ca acum. Comerciulŭ și industria suntŭ de totŭ ruinate. Datoria flotantă e departe de a fi regulată, dările se adună cu mare greutate, cestiunea tratatelorŭ de comerciu nu s'a aplanatŭ, industria locală e sdrobită prin concurența streină, contrabanda de tutunurī (tabacŭ) nu se póte înpedecá de slaba administrațiune, abusurile condamnabile suntŭ fórte dese. Guvernulŭ abiá a pututŭ obține de la banca otomană unŭ împrumutŭ de 25,000 lire; — elŭ ceruse 100,000.

Insurecțiunea din provincia Iemenŭ nu se póte înăbuși, ci din contră totŭ mai multŭ se'ntinde. Cestiunea rectificării granițelorŭ dintre Albania și Muntenegru îngreuiază situațiunea, căcī Albanesii suntŭ gata sĕ se revolte, și guvernulŭ imperialŭ nu e în stare sĕ triméță la timpŭ trupe îndestulitóre, căcī nu-i permitŭ financele. Causa acestei stărī de lucrurī suntŭ ómenii carī lucréză în contra voinții Sultanului: miniștrii și administrațiunea.

Ḑiarulŭ atenianŭ trece apoi la situațiunea Macedoniei, care sufere de aceleșī rele. Abusurile suntŭ și mai dese, disordinea și mai mare, ér brigandagiulŭ pune vêrfŭ la tóte, căcī autoritățile suntŭ incapabile de a'lŭ suprimá. Poporațiunea le sufere tóte, dér nu vede nicī unŭ bine. Brigandagiulŭ nu e decâtŭ resultatulŭ acestorŭ miserii ale imperiului turcescŭ. Intr'o țéră bine administrată, nu 'ntâlnescī bande numeróse de câte 30, 50 și mai mulțī briganḑī. Unde libertatea lipsesce, ómenii devinŭ rĕi. Câtŭ timpŭ Bulgaria, Tesalia și Rumelia orientală n'au fostŭ libere, întâlnémŭ aceleșī rele. Aḑī mai că au dispărutŭ dinaceste provincii.

Dér ce s'a întêmplatŭ în eliberatele provincii, trebue sĕ se întêmple și în Macedonia: bandele de briganḑī vorŭ deveni bande de insurgențī și vorŭ produce rĕsboiu civilŭ, ba póte unŭ mare rĕsboiu.

Se póte ḑice, după »Confédération orientale,« că tractatulŭ din Berlinŭ anume a lăsatŭ Macedonia în acéstă stare, ca sĕ fie ea »mĕrulŭ discordiei« în peninsula balcanică, deschiḑĕndŭ în acelașī timpŭ Austriei calea pe acolo; se pare că intențiunea a fostŭ de a păstrá unŭ mijlocŭ de dispute continue și de o nouă împărțélă între statele din Orientŭ. Ameliorările ce le-a prevĕḑutŭ tractatulŭ dtn Berlinŭ pentru Macedonia au rĕmasŭ ilusorie. Pórta, care cu mare greutate a primitŭ a face aceste ameliorărī, se scusă că nu e practicŭ a le face din causa diferențelorŭ și rivalitățiī naționalitățilorŭ. Ciudată scusă! Dér totŭ Pórta va suferī tristele urmărī.

SCIRI MERUNTE.

Primimŭ următórea comunicare:

Societatea de lectură »Petru Maiorŭ« a junimei romăne" din Budapesta s'a constituitŭ în ḑiua de 27 Septemvre st. n. a. c. alegêndu-se de membri în comitetulŭ administrativŭ pentru anulŭ școlasticŭ 1884—85 cu aclamațiune următorii: Drd. med. Constantinŭ Groza președinte; Sebastianŭ Olariu stud. phil. vice-președinte; Titu Liviu Albini stud. jur. secretarŭ; Drd. med. Aureliu Halicŭ cassarŭ; Nicolau Șerbanŭ stud. jur. controlorŭ; Aureliu Alexi stud. jur. bibliotecarŭ; Valeriu Petco stud. jur. și Petru Corneanŭ stud. jur. notarī.

In comisiunea literară s'au alesŭ Alesiu Mangiuca stud. jur., Nicolau Vecerdea stud. jur., Ioanŭ Mangiuca stud. med., Petru Mladinŭ stud. med., Victorŭ Borlanŭ stud. phil. și Ioanŭ Florianŭ stud. technicŭ; redactorŭ la fóia societății »Rosa cu Ghimpī« Amosŭ Frâncu stud. jur.

Aducêndŭ acésta spre cunoscința on publicŭ, căruia 'ī datorimŭ recunoscință pentru căldurosulŭ sprijinŭ, ce ni l'a oferitŭ în tótă vremea, dămŭ viuă mulțămită în deosebī On. Redacțiunī atâtŭ din Austro-Ungaria câtŭ și din România, atâtŭ române câtŭ și neromâne, carī au binevoitŭ a ne trimite gratuitŭ foile, rugândŭ totŭ-odată pe on. d-nī Redactorī a ne sprijinī ca în trecutŭ și pe viitorŭ; căcī sprijinulŭ ce ni se dă este pentru noi nu numai ajutorŭ, dar și încurajare. **Drd. C. Groza,** președinte.

—0—

In conferința de la 5 Octomvre a partidei guvernamentale, s'au alesŭ cele 6 comisiunī ale dietei unguresci. In două din ele figuréză deputații românī Gall și Cziple, amêndoi guvernamentalī.

—0—

In comuna Socodorŭ, comitatulŭ Aradului, s'a descoperitŭ de curêndŭ unŭ casŭ îngrozitorŭ, spune »Biserica și Scóla.« Unŭ locuitorŭ de acolo cu númele Susanŭ Gavrilă nu trăiă bine cu soția sa, și ca sĕ se pótă scăpá de dêns'a o închise într'o odaiă laterală, unde o maltrată tirănesce mai în fiecare ḑi; de mâncare îi dedea numai câte puținŭ, ca astfelŭ încetulŭ cu încetulŭ sĕ móră de fóme și de torturī. Doi anī de ḑile a petrecutŭ nenorocita femee în acéstă stare. Ḑilele trecute casulŭ s'a descoperitŭ și făptuitorulŭ a fostŭ datŭ pe mâna justiției. Elŭ se află închisŭ preventivŭ la judecătoria din Chișineu. Soția este în o stare atâtŭ de slăbită, încâtŭ nu este speranță de a-se pute rensănĕtoșă.

—0—

Se miră lumea, când aude de câte unŭ somnŭ letargicŭ de ḑile sĕu sĕptĕmânī întregī alŭ vre-unui individŭ. Agricola lui »Magyar Polgar« dórme de vr'o 9 anī de ḑile și abia în ḑilele acestea s'a desteptatŭ, furiosŭ pe d. G. Barițŭ, creḑĕndŭ că e încă totŭ redactorŭ la „Gazeta Transilvaniei."

Fericită ființă mai e și Agricola; habarŭ n'are de ce se 'ntêmplă, nu în lume — căcī ar fi prea multŭ pentru unŭ astfelŭ de capŭ — dér nicī măcarŭ în Ardelŭ. Halalŭ de așa publicistŭ!

—0—

In România s'a amânatŭ culesulŭ viilorŭ de la 1 la 16 Octomvre. Causa e, că în urma rĕcelii celei marī, strugurii nu s'au coptŭ încă de ajunsŭ.

—0—

Inspecțiunile generale ale armatei române vorŭ începe la 1 Octomvre și se vorŭ terminá la 1 Decemvre. Toțī comandanții de corpurī precum și comandantulŭ divisiunii din Dobrogea au fostŭ numițī inspectorī generalī. Pe lângă aceștia, d. generalŭ Slăniceanu, inspectorulŭ generalŭ alŭ cavaleriei, a fostŭ însărcinatŭ cu inspectarea scólelerŭ speciale de artileriă, cea de cavaleriă, precum și cu inspecția celorŭ trei regimente de roșiorī; ér' d. generalŭ Arionŭ, inspectorele generalŭ alŭ artileriei, a

---

FOILETONŬ.

Biserici și predicatori americani.

America este și rĕmâne o țéră clasică de contraste și surprinderī originale. Ceea ce în Europa este de necreḑutŭ, în Statele Unite din America este lucru de tóte ḑilele, lucru obicīnuitŭ. Dar nimicŭ nu surprinde mai multŭ pe individulŭ, care trece mai întâiu în America, sĕu pe turistulŭ espertŭ, de câtŭ viéța bisericéscă. Acésta, dincolo de marea atlantică, a luatŭ o astfelŭ de desvoltare, care în Europa nu se póte esplicá. Se scie că yanke-ulŭ e materialistŭ pronunțatŭ. „Câștigă banī, décă poțī în modŭ onestŭ, décă nu poțī — totŭ una, fă banī!" Acéstă periculósă parolă o auḑī pe fie care ḑi, o veḑī practicată pe fie-care óră. Cu tóte acestea, în nicī o parte a lumei ómenii nu cercetéză bisericele în așa numĕrŭ mare și atâtŭ de consciențiosŭ, ca tocmai în Statele Unite, nicăirī nu se speséză sume mai marī, pentru scopurī religióse, pentru lefurī preoțescī, pentru musica bisericéscă, pentru înfrumsețarea cimitirilorŭ, ca dincolo în America. Acolo nu este lucru bătătorŭ la ochiu, décă într'unŭ orașŭ cu poporațiune de 1500 suflete, găsescī câte 8 bisericī și câte 15 preoțī; nu este bătătorŭ la ochiu, décă de exemplu predicatorī, cum este Henry Ward Beecher în Brooklyn, tragŭ unŭ salarŭ anualŭ fixŭ de 25,000 dolarī (1 dolarŭ e 2 fl. 50 cr.) și pe lângă aceea au privilegiulŭ a dispune de ferii câte patru lunī, spre a pute ține prelegerī bine plătite în statele și ținuturile sudice și vestice.

Dar de altă parte preoții americanī nu suntŭ de locŭ asigurațī în existența lorŭ, ca în țĕrile europene. Ei suntŭ tocmițī pretutindenea cu abḑicere de o jumătate de anŭ, de unŭ anŭ, sĕu de doi. Décă predicele suntŭ nesărate, fără spiritŭ, décă nu au satiră, senatulŭ bisericescŭ simplu îi denunță contractulŭ și caută o nouă putere, care se găsesce ușorŭ, pentru că preoții americanī se sciu lăudá și nu desprețuescŭ reclama ḑiaristică. Tema, care vréu sĕ o tracteze Dumineca, o anunță prin ḑiarele de Sâmbătă séra în inserate de câte două colóne. »Publiculŭ este rugatŭ sĕ asiste, intrarea e liberă,« încheie de comunŭ ademenitórele anunciurī.

In ḑiarele germane-americane încă se încetățenescŭ totŭ mai multŭ astfelŭ de anunciurī. Așa cetescī întru-nulŭ: »Preotulŭ Franciscŭ J. Schneider, preotŭ ordinarŭ 91. 2. Ave. între 5 și 6, cunună, boteză în și afară de casă.« Intratulŭ: »Ieftinŭ, ieftinŭ, ieftinŭ este preotulŭ Valeter pentru tóte ceremoniele, sĕ cerce orī și cine și sĕ se convingă: 105 Delancey — Street etc. etc."

Bisericile americane dearĕndulŭ suntŭ pompóse și clădite într'unŭ stilŭ plăcutŭ. Tóte spesele de edificare le supórtă membrii comunei bisericescī, impunĕndu'șī de bună voe dărī bisericescī și încă, după concepte germane, în sume enorme. După-ce bisericele suntŭ terminate, se închiriéză scaunele pentru sume considerabile. In biserica Plymout din Brooklyn s'au încasatŭ dreptŭ chiriă pentru scaune în anulŭ 1881 48,000 dolarī, în 1882 42,000 și în 1883 40,000. Licitarea se face firesce publice la unŭ concertŭ liberŭ. In biserica Trinity din New-York la 1879 celŭ dintêiu scaunŭ s'a închiriatŭ pentru 2000 dolarī.

Departe spre vestŭ, când se pune fundamentŭ la vreunŭ orașŭ nou, încă și lemnarii și zidarii clădescŭ bisericī pe risiculŭ propriu. Astfelŭ înainte cu 2 anī sosiiu la Flint, orașŭ întemeiatŭ numai de șése lunī. Redactorulŭ ḑiarului localŭ de acolo, care ḑiarŭ apăruse până atuncī în 7 numere, îmī spunea în confidență, că Flint este destinatŭ a fi óre când »Regina apusului.« Deja astăḑī, continuă patriotulŭ însuflețitŭ cu voce apăsată, avemŭ unŭ ḑiarŭ redactatŭ briliantŭ, o gară — mi se părea c'a ḑisŭ cuvêntulŭ grand central-depot — două pensionate, pentru fetițe, o spênḑurătóre, nouĕ pianine, o pușcăriă, patru localurī de bere, unŭ cetățénŭ bĕtrênŭ de 45 anī, tóte acestea după o esistență de abia 6 lunī, numai bisericile ne lipsescŭ.

Dar s'au edificatŭ și acestea și anume în chipulŭ următorŭ: Se duce la Flint unŭ architectŭ — titlulŭ acesta și l'a datŭ elŭ singurŭ. Fără a fi fostŭ însărcinatŭ din partea vreunei comunitățī religióse, architectulŭ edifică o biserică într'adevĕrŭ frumósă, tocmi pe spesele sale unŭ preotŭ tênĕrŭ, învĕțatŭ, cum și unŭ organistŭ

fostŭ însărcinatŭ cu inspecţia scólelorŭ militare din Iaşĭ Craiova, Bucurescĭ, a stabilimentelorŭ de artileriă, a depositelorŭ generale precum şi cu inspecţia regimentelorŭ de artileriă.

Instrucţiunile în privinţa inspecţiilorŭ s'au şi trămisŭ d-lorŭ inspectorĭ de cătră ministrulŭ de rĕsboiŭ.

—0—

Pe feréstra unei cârciumĭ din strada Dichiului din Bucurescĭ se póte cití următorulŭ anunţŭ:

Aicĭ se vinde cu ridicata ţuică veche şi 9.

—0—

Fabricantulŭ de rahatŭ d. P. Demetrescu (Bella-Vista) din Galaţĭ a obţinutŭ, ḑice »Românulŭ,« la esposiţiunea cooperativă din Iaşĭ cea dintéiŭ recompensă pentru produsele séle. Inaintea juriului, d. Demetrescu a dechiaratŭ că fabrica d-séle produce pe anŭ 20,000 oca rahatŭ, din care mai bine de 10,000 oca îlŭ transportă la Parisŭ, Londra, Bruxelles, Nizza, Pesta, Viena, Odesa, Petersburgŭ, Nicolaew. Scrobéla o aduce din Pesta şi zaharulŭ din ţérà, din Viena şi Francia. Fabricarea rahatului şi dulceţelorŭ consumă mai bine de 15,000 oca zaharŭ.

—0—

La 27 Septemvre a. c. s'a terminatŭ în Neapole unŭ procesŭ fórte interesantŭ. Toţĭ fabricanţii de alcoholŭ şi spirtŭ din Neapole, denunţaţĭ că frustréză fisculŭ, au fostŭ condamnaţĭ: Iosefŭ Iesu la arestŭ de unŭ anŭ şi amendă de 364,320 lire (francĭ), fratele sĕu Rafaelŭ la arestŭ de trei anĭ şi amendă de 606,096 lire, Costa la arestŭ de trei anĭ şi amendă de 2,464,150 lire, şi alţii.

—0—

În Milanŭ s'a ivitŭ la 6 Octomvre st. n. unŭ casŭ de coleră.

—0—

După cea mai nouă publicaţiune a statisticei poporaţiunei Atenei, numĕrulŭ locuitorilorŭ e de 84,906, dintre carĭ 48, 248 bărbaţĭ şi numai 37,660 de femei.

Bieţii Atenienĭ nu sciu cum sĕ acopere acestŭ »deficitŭ.«

—0—

Podulŭ de peste Tamisa din Londra se va înfrumseţá prin statuele călăreţe ale lui Eduardŭ I, Eduardŭ III, Enricŭ V şi Vilhelmŭ cuceritorulŭ.

—0—

Astă séră trupa teatrală germană a d-lui Dorn va representá operata comică »Castelulŭ blestematŭ,« de Alois-Berla.

DREPTULU DE INSPECŢIUNE A GUVERNULUI
în şcólele medii confesionale.

(Urmare şi fine.)

Ca sĕ'şĭ pótă face judecată cum se cade despre propunerea profesorilorŭ şi despre mersulŭ instrucţiunei, delegatulŭ trebue sĕ cunóscă planulŭ de învĕţămêntŭ şi împărţirea obiectelorŭ, statorite de autorităţile superióre confesionale ale respectivului institutŭ de învĕţămêntŭ, (luate la cunoscinţa aprobătóre de ministrulŭ), asemenea trebue sĕ cunóscă manualele ce se folosescŭ în institutŭ şi sistemulŭ acelora, şi cu acestea trebue sĕ calculeze că în ce punctŭ se află mersulŭ instrucţiunei. Ér la scólele medii confesionale, carĭ se împărtăşescŭ de ajutorŭ din partea statului, aplicându-se planulŭ de învĕţămêntŭ alŭ scólelorŭ medii, carĭ, conformŭ punctului c) din §-ulŭ 47 alŭ legei, stau sub disposiţiunea şi nemijlocita conducere a ministrului de culte şi instrucţiune publică, — instrucţiunea şi mersulŭ învĕţămêntului va fi ca şi la acestea. In scólele cu limba de propunere nemaghiară propune-se în óre suficiente şi corespunḑĕtorŭ limba şi literatura maghiară? Limba şi literatura maghiară propune-se în cl. VII şi VIII în limba maghiară? Delegatulŭ ministerialŭ va avé a'şĭ judecá în sine rĕspunsurile elevilorŭ în generalŭ în ceea ce privesce atenţiunea, înţelegerea, preciziunea, siguranţa şi presenţa de spiritŭ ce arată elevii în rĕspunsurile lorŭ. Delegatulŭ va cere şi lucrările scripturistice ale elevilorŭ, şi se va convinge, că esaminéză şi coregŭ profesorii cele de coresŭ şi însemnéză cele ce au a le corege elevii, séu ba? Sĕ se considere şi esteriorulŭ lucrărilorŭ scripturistice în ceea ce privesce estetica şi curăţenia. Căştige-şĭ convingere, că elevii cetescŭ óre în cerculŭ studielorŭ lorŭ şcolare şi pe acasă, séu ba? Esistă bibliotecă pentru tinerime, şi pórtă-se grije destulŭ ca în ea, pe lângă cărţile de distracţiune, sĕ se afle şi lectură seriósă şi folositóre, prin care sĕ'şĭ înmulţéscă cunoşcinţele? Frecvenţa la cetirea cărţilorŭ din biblioteca tinerimei câtŭ e de mare? Nu'şĭ negligă elevii studiele din şcolă şi ocupaţiunile scripturistice din causa lecturei private? Are tinerimea societate pentru a se cultivá în institutŭ? Şi nu se află şi în ea o vegetare pré mare? Este profesorŭ conducĕtorulŭ ei? Suntŭ de a se cercetá alte societăţĭ, ale tinerimei carĭ eventualŭ s'arŭ mai fi aflândŭ în institutŭ. Nu se află în institutulŭ de învĕţămêntŭ reuniunĭ neîncuviinţate de guvernŭ, séu elevii nu suntŭ membri la niscai societăţĭ afară din institutŭ? Suntŭ de a se cercetá convicte, alumneurĭ şi alte instituţiunĭ de felulŭ acesta, carĭ eventualŭ se vorŭ fi aflândŭ la institutŭ, din punctŭ de vedere alŭ ordinei, curăţeniei, alimentărei şi preste totŭ din punctulŭ de vedere igienicŭ, moralŭ şi disciplinarŭ

§. 8. Cu privire la disciplina elevilorŭ, până când în înţelesulŭ § 38 din lege regulamentulŭ disciplinarŭ, ce se va statorí de autorităţile superióre bisericeşcĭ, se va înaintá ministrului de culte şi instrucţiune publică şi se va luá la cunoscinţă de acesta, — căştige-şĭ delegatulŭ ministerialŭ convingerea, că óre pórtă-se destulă grije de disciplină, atâtŭ în prelegrĭ câtŭ şi înlăuntrulŭ institutului în ceea ce privesce susţinerea ordinei şi moralitatea elevilorŭ? Céră-şĭ informaţiunĭ, cum se mânuéză disciplina şi carĭ suntŭ cele mai dese casurĭ disciplinare? Nu e disciplina pré aspră séu pré slabă în institutŭ? Nu suntŭ în institutŭ, între tinerime rele morale a cărorŭ curare séu stîrpire ar pretinde deosebite mĕsurĭ disciplinare?

§ 9. Cu privire la direcţiunea şi administraţiunea scolară delegatulŭ ministerialŭ se va estinde numai în generalŭ, şi se va informá că óre sunt corĕspunḑĕtóre datele şi conspectele statistice carĭ sunt a se aşterne guvernului, şi trimisu-s'au la timpŭ autorităţilorŭ superióre confesionale spre a se aşterne la guvernŭ (§ 48 *a* şi *b*)? Conducu-se regulatŭ matriculele şi păstréză-se ele bine? Controléză-se regulatŭ testimoniele (séu certificatele de dimitere din institutŭ) ale elevilorŭ, cari vinŭ din alte scóle medii confesionale, séu din scólele medii de sub conducerea séu disposiţiunea imediată a ministrului? Face-se primirea studenţilorŭ în sensulŭ legei (§ 9. 11. şi 12)? Nu se facŭ contragerĭ de clase séu esamene private din mai multe clase într'unŭ anŭ fără concesiune ministerială, şi în generalŭ nu se facŭ abusurĭ la esamenele private (§ 14 şi 15)? Nu sunt mai multŭ de 60 de elevĭ în vr'o clasă (§ 17)? Pórtă-se evidenţă despre circularele date de ministrulŭ prin autorităţile superióre confesionale (în deosebĭ cu privire la eliminarea câte unui elevŭ)?

§ 10. Cu privire la profesorĭ, afară de conspectele ce se aşternŭ ministrului peste anŭ, comisarulŭ ministerialŭ sĕ fie cu luare aminte: a) Suntŭ ei cetăţenĭ ungarĭ? b) Au ei esamenŭ profesoralŭ, respective diplomă? şi propunŭ ei numai obiectele, pentru cari după esamenulŭ şi diploma lorŭ sunt cualificaţĭ, séu şi obiecte înrudite cu acelea? c) Nu sunt indiviḑĭ fără diplomă aplicaţĭ ca profesorĭ suplenţĭ? d) Esistă numĕrulŭ de profesorĭ în generalŭ şi de profesorĭ ordinarĭ în specialŭ, în sensulŭ legei? e) Nu au profesorii şi alte funcţiunĭ salarisate? In tóte acestea § 39, 30 şi 32 din lege suntŭ hotărîtorì.

§ 11. Avêndŭ guvernulŭ statului dreptŭ, în înţelesulŭ punctului d) din § 48 alŭ legei, a luá la esaminare şi critică manualele de învĕţămêntŭ ce se folosescŭ în scólele medii confesionale, ca sĕ controleze, nu cuprindŭ ele óre in sine învĕţăturĭ séu tese contra statului, constituţiunei séu contra legilorŭ? şi avêndŭ guvernulŭ, în sensulŭ § 50 din lege, dreptulŭ de a controlá, că nu este în scolă vr'o direcţiune contra statului? — delegatulŭ ministerialŭ trimisŭ spre cercetarea şcólelorŭ confesionale va avé în deosebĭ datorinţa, de a fi cu luare aminte la manualele de învĕţămêntŭ, fie tipărite fie manuscripte, tocmai aşa şi la prelegerile profesorilorŭ şi la rĕspunsurile elevilorŭ, din punctulŭ de vedere alŭ statului şi décă în privinţa acésta va aflá ceva de reprobatŭ, va avé sĕ o accentueze în raportulŭ sĕu cătră ministru, ca acesta sĕ pótă luá disposiţiunile necesare preservative şi corecţionale.

La sfîrşitulŭ visitei delegatulŭ ministerialŭ sĕ róge pe directorulŭ institutului, ca sĕ convóce corpulŭ profesoralŭ la o conferinţă confidenţială, în care spunêndu'şĭ observările, sĕ pótă arăta scăderile observate de dênsulŭ, carĭ le-arŭ puté îndreptá nemijlocitŭ directorulŭ şi profesorii, şi care le-arŭ puté recomandá în binevoitórea lorŭ atenţiune.

§. 13. Despre totŭ ce a esaminatŭ conformŭ punctelorŭ de mai susŭ, despre tóte observările şi esperiinţele sale, delegatulŭ ministerialŭ va face raportŭ detaiatŭ ministrului de culte şi instrucţiune publică. Cu privire la consideraţiunile mai susŭ specificate şi în generalŭ la tóte hotărîrile din lege, referitóre la scólele confesionale, elŭ se va estinde în raportulŭ sĕu asupra tuturorŭ stărilorŭ institutului în generalŭ şi specialŭ; cu deosebire asupra scăderilorŭ carĭ suntŭ a se îndreptá, şi carĭ pretindŭ ca ministrulŭ cu mijlocirea autorităţilorŭ confesionale sĕ ia mĕsurĭ. Décă órecare institutŭ nu corĕspunde de felŭ cerinţelorŭ legei, delegatulŭ va avé sĕ facă ministrului arătare, pentru ca institutulŭ sĕ se admonieze, (§. 53). Décă cercetarea delegatului ministerialŭ se estinde asupra mai multorŭ scóle, care stau sub deosebite autorităţĭ superióre confesionale, atuncĭ dênsulŭ va face deosebite rapórte despre şcóla (séu şcólele) fiecărei autorităţĭ superióre; asemenea şi despre visitele repeţite în decursulŭ anului scolasticŭ, pentru care este esmisŭ, cu fiecare ocasiune va avé sĕ facă raportŭ specialŭ.

§. 14. Afară de cercetările ordinare de peste anŭ ale scólelorŭ, avêndŭ ministrulŭ dreptŭ sĕ asiste prin delegaţii sĕi şi la esamenele publice dela şcólele medii confesionale (§. 46), delegatulŭ ministerialŭ spre scopulŭ acesta va fi de faţă, pe câtŭ va fi posibiiŭ, şi la esamenile publice, (neînţelegêndu-se aicĭ esamenele de maturitate, despre care vorbesce o altă deosebită instrucţiune) dela tóte şcólele, pentru care s'a delegatŭ, séu îşĭ întocmesce lucrulŭ astfelŭ, ca una dintre visitele sale de peste anŭ sĕ caḑă pe timpulŭ esamenelorŭ publice. Esamenele publice avêndŭ scopulŭ de a arătá resultatulŭ învĕţămêntului din întregŭ cursulŭ anului, delegatulŭ ministerialŭ va avé sĕ urmăréscă cu atenţiune la aceste esamene resultatulŭ întregei instrucţiunĭ, anume: luat'au şi prelucrat'au profesorii totŭ materialulŭ de învĕţămêntŭ, câtŭ s'a prescrisŭ? şi corĕspunde resultatulŭ învĕţămêntului, în generalŭ şi peste totŭ, scopului fixatŭ în planulŭ de învĕţămêntŭ şi justelorŭ aşteptărĭ? Despre participarea la esamenele publice încă va trebuí sĕ se facă ministrului rapórte speciale.

§. 15. Décă unŭ órecare delegatŭ ministerialŭ se trimite de repeţite orĭ, pentru doi séu mai mulţĭ anĭ scolasticĭ, carĭ urméză unulŭ după altulŭ, séu pentr'unŭ timpŭ mai îndelungatŭ, spre cercetarea aceleiaşĭ (séu acelorașĭ) şcóle; sĕ caute cu deosebită atenţiune, ca sĕ véḑă, ce progresŭ se póte observá în institutŭ dela visitele sale de mai înainte încóce? Luatu-s'au observările şi sfaturile sale binevoitóre, ce le comunicase parte corpului profesoralŭ, parte le recomandase atenţiunei autorităţilorŭ superióre confesionale prin raportulŭ sĕu adresatŭ ministrului? Indreptatu-s'au scăderile şi făcutu-s'a ceva pentru îmbunătăţirea spirituală şi materială a institutului? Şi décă nu, óre lipsa de bunăvoinţă a profesorilorŭ şi a administratorilorŭ este de vină, séu insuficienţa mijlócelorŭ materiale? La aceste întrebărĭ ce suntŭ a se pune în cumpĕnă, va avé sĕ rĕspundă într'unŭ nou raportŭ adresatŭ ministrului; cu deosebire în acelŭ casŭ décă institutulŭ, în sensulŭ §-lui 53, a fostŭ deja odată séu de două orĭ admoniatŭ.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

bunŭ şi deodată se auḑì Dumineca sunetŭ de clopote, de organe şi în faptă putéi ascultá o predică alésă. Architectulŭ riscase unŭ capitalŭ considerabilŭ, dar calculele lui erau nimerite. Tĕnĕrulŭ preotŭ captivà mai ântéiu auditoriulŭ, dup'aceea din cerculŭ partisanilorŭ formà o comună, care se mărì iute, se constituì oficiosŭ şi cumpĕrà biserica dela architectŭ carele, dela sine se înţelege, căpĕtà frumoşĭ banĭ atâtŭ pentru edificiu, câtŭ şi pentru celelalte apartamente, încâtŭ probabilŭ se va duce în altă parte vestică, ca sĕ încépă acelaşĭ negoţŭ înc'odată.

Déră şi în ţinutulŭ resăriténŭ, care este mai civilisatŭ, se'ncércă preoţii cu mijlócele cele mai curióse, ca sĕ'şĭ asigure o clientelă numerósă şi bisericĭ îndesate cu lume. In Fevruarie anulŭ curentŭ a trebuitŭ se mĕ ducŭ prin Syrakus, o cetate mare, avută de sare, nu departe de laculŭ Ontario. In strada principală North-Saline-Street se află trei bisericĭ în nemijlocită apropiere una de alta. Fiecare din cele trei comunităţĭ, cărorŭ aparţinŭ bisericile, se silesce a'şĭ câştigá cei mai mulţĭ membri. Spre ajungerea acestui scopŭ nu se pré alegŭ mijlócele. Unulŭ din cei trei preoţĭ însĕ au învinsŭ pe ceilalţĭ doi prin aceea, că într'o ḑi a înduplecatŭ pe rabinulŭ Syrakus sĕ ţină în biserica creştină o predică asupra persónei lui Isusŭ Christosŭ, pe când preotulŭ predicá în sinagogă asupra aceleiaşĭ teme din punctulŭ de vedere protestantŭ.

Acésta însĕ se póte întêmplá numai în America, dér pentru originalitatea sa casulŭ a făcutŭ mare sgomotŭ numele aranjerului preoţescŭ s'a rĕspânditŭ în ţéra întrégă.

Preoţii americanĭ atêrnă dela favorulŭ şi bunăvoinţa presei, aprópe mai multŭ decâtŭ cântăreţii şi artistii. Décă Lunia iai în mână în New-York pe »Herald.« în Philadelphia pe »Public Ledger,« colóne întregĭ din aceste organe însemnate ale ḑiaristicei le găsescĭ pline de recensiunĭ asupra predicelorŭ din Dumineca premergĕtóre, o datină lăţită în America, care Germanilorŭ nu le pré vine la socotélă, yanke-ulŭ însĕ nu face nicĭ o obiecţiune în contra ei. In America, funcţiunea preotului este ca orĭcare altă afacere. Unŭ statŭ aşa numitŭ preoţescŭ cum îlŭ avemŭ noi, din causa sectelorŭ celorŭ multe, este necunoscutŭ. Astăḑĭ profesorŭ séu redactorŭ, în anulŭ viitorŭ comerciantŭ, cincĭ anĭ mai târḑiu preotŭ, suntŭ cariere pe carĭ le face adeseorĭ unŭ particularŭ. De aicĭ provine că cunoscinţele unui preotŭ protestantŭ suntŭ atâtŭ de varii. Probabilŭ că unulŭ a fostŭ teologŭ în patria sa de mai nainte, în Anglia séu Germania, probabilŭ că alŭ doilea a avutŭ o educaţiă scienţifică la unŭ colegiu americanŭ orĭ la unŭ seminarŭ de preoţĭ, cu tóte astea multorŭ preoţĭ, mai alesŭ celorŭ dela apusŭ, le lipsesce completŭ scóla academică.

Acésta, naturalminte nu eschide de altă parte ca sĕ se aplice şi preoţĭ, carĭ înarmaţĭ cu întréga cultură a secolului nostru sĕ se bucure de renume ca filosofĭ, istoricĭ, limbistĭ etc. Trei indiviḑĭ suntŭ carĭ în astă privinţă şi-au câştigatŭ unŭ renume universalŭ: Henry Ward Beecher, Thomas Talmage şi Iohn Hall, cestŭ din urmă în New-York, ceilalţĭ în »oraşulŭ preoţilorŭ« Brooklyn.

Beecher este preotulŭ celŭ mai mare dela biserica Plymouth în Orange-Street. Totdéuna avém o plăcere deosebită sĕ asistŭ Dumineca la serviciulŭ divinŭ oficiatŭ de elŭ. Pe la 10 óre diminéţa erau pline tóte galeriele şi emporele carì cuprindŭ peste 6000 persóne. De câte orĭ am fostŭ eu de faţă, s'a nimeritŭ că tóte locurile erau ocupate. Organele cântau nisce melodii linŭ, apoi din ce în ce mai tare, până terminară în acordurĭ puternice. Orologiulŭ arĕtá 10 óre şi 15 minute. Pe tribuna fórte spaţiósă apare Beecher în haină négră simplă, fără nicĭ unŭ semnŭ de preotŭ. Cu tóte că numĕră 61 de anĭ, totuşĭ are o înfăţişare voinică. După-ce a aruncatŭ o privire fugitivă asupra mulţimei, se aşeḑă pe unŭ scaunŭ simplu de rĕdĕcinĭ. Pe una, câte odată pe două şi mai multe mese dinaintea lui suntŭ puse pentru elŭ frumóse presente de florĭ, cele mai variate şi mai mirositóre, cu deosebire în Ianuarie şi Fevruarie când din causa zăpeḑii şi a gerului numai cu greu potŭ merge la biserică. Mânĭ gingaşe au adusŭ aceste darurĭ, ca semnŭ de veneraţiune, pentrucă Beecher este celŭ mai mare »predicatorŭ alŭ damelorŭ« dela ţĕrmurii oceanului atlanticŭ, până la ai celui pacificŭ.

(va urma).

Cursulŭ la bursa de Viena
din 8 Octomvre st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.75	Bonurĭ croato-slavone . .	100.—
Rentă de aurŭ 4% . . .	93.20	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Rentă de hârtiă 5% . .	88.70	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.40
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.60	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului .	115.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune) . . .	96.70	Renta de hărtiă austriacă	80.95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	119.—	Renta de arg. austr. . .	82.10
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.50	Renta de aurŭ austr. . .	102.90
Bonurĭ rurale ungare . .	100.85	Losurile din 1860 . . .	135.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.75	Acţiunile băncei austro-ungare	859.—
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	99.75	Act. băncei de creditŭ ung.	284.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	99.25	Act. băncei de creditŭ austr.	284.30
Bonurĭ rurale transilvane	100.25	Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.77
		Napoleon-d'orĭ	9.68½
		Mărcĭ 100 împ. germ. . .	59.75
		Londra 10 Livres sterlinge	121.80

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 25 Septemvre st. v. 1884.

Renta română (5%). . . .	Cump.		vênd.	
Renta rom. amort. (5%) . .	»		»	
» convert. (6%) . .	»		»	
Împr. oraş. Buc. (20 l.) . .	»		»	
Credit fonc. rural (7%) . .	»		»	
» „ „ (5%) . .	„		„	
» » urban (7%) . .	»		»	
» » » (6%) . .	»		»	
» » » (5%) . .	»		»	
Banca naţională a României	»	1395	»	
Ac. de asig. Dacia-Rom. . .	»	366.½	»	
« » » Naţională . .	»	243 ½	»	
Aurŭ	»	5·85.%	»	6·20%
Bancnote austriace contra aurŭ	»	. . .	»	.

Cursulu pieţei Braşovŭ
din 9 Octomvre st. v. 1884.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.06	Vênd.	9.08
Argint românesc	»	9.—	»	9.05
Napoleon-d'orĭ	»	9.64	»	9.66
Lire turcescĭ	»	10.90	»	10.94
Imperialĭ	»	9.88	»	9.92
Galbenĭ	»	5.64	»	5.68
Scrisurile fonc. »Albina« . .	»	100.50	»	101.50
Ruble Rusescĭ	»	121.50	»	122.50
Discontulŭ » . . .		7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei“ se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Tarifa anunciurilorŭ şi inserţiunilorŭ
în „Gazeta Transilvaniei.“

Anunciurĭ în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6

Pentru inserţiunĭ şi reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ de	3— 4 orĭ	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ	. . . . .	50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Braşovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Societatea comercială română Bassarabianu Calfoglu & Comp.
BULETINŬ
BRĂILA 24 Septemvre 1884.

Vendĕtorŭ	Cumperĕtorŭ	Felulŭ	Kilo	Libre	Preţulŭ		Notiţe
N. V. Perlea	Marchetto	Grâu	130	58½	76	—	Mag. (hârt.)
A. Emberico	T. Marchiani	„	260	59—	64	50	Caicŭ
O. Silberstein	Galiatzato	„	155	57½	61	—	Mag. (hârt.)
Carandino	Pauli Coventry & Cie	Secară	500	55¼	57	75	Caicŭ
I. D. Vamvuri	I. D. Nicolopulo & Cie	Porumbŭ	550	59—	56	75	»
C. Nicolaidi & C-ie	Chrissoveloni fils & Cie	„	230	60—	55	75	Magasiă
D. C. Zavò	I. D. Nicolopulo & Cie	Orzŭ	170	47½	44	75	Caicŭ
Vassalopulo	d-to	»	550	47¼	44	50	»
Constandinescu	L. Mendl & C-ie	»	150	45½	39	50	Magasiă
Cambano	Peirano fils & C-ie	»	500	47½	43	—	»
Catzica	M. Cohen	Fasole	120	%0	20	—	Caicŭ
Dreyfus & C-ie	Căpitanu	»	300	»	20	25	Magasiă

Tipografia Alexi Braşovŭ.